

DU DANSKE LAND - OG VAND

PÅ GENSYN I DET SYDFYNSKE

Tekst og tilrettelæggelse: Frank Flemming Pedersen, FFP Kommunikation.

Danske Tursejlere siger tak for lån af foto til
Nadja Olsen, Bjørg Kiær, Sammenslutningen af Danske småøer.

”På gensyn i det sydfynske”. Det er en sætning, som mange sejlere har sagt, når de har forladt det enestående sejladsområde, som det sydfynske øhav udgør. Øhavet, der sådan groft tegnet strækker sig fra Langeland i øst til Helnæs Bugt i vest, er en perle. I dette farvand ligger mere end 55 øer og holme strakt ud på 480 km². Så der er sådan set nok vand at boltre sig på for sejlerne, der kommer denne vej forbi. Og det er der mange, der gør og har gjort gennem tiden.

Øhavet og dets beboere har en stor og stolt maritim historie at trække på. Tilba-

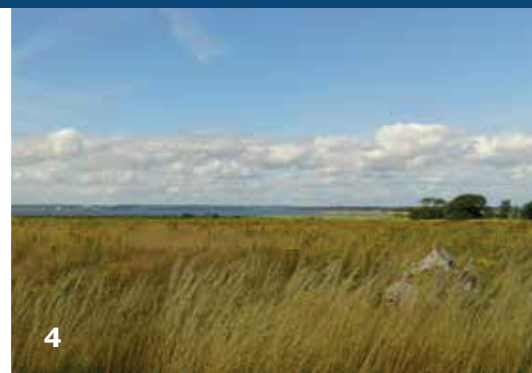
ge i 1890 var lige knap 700 skibe hjemhørende i Svendborg, Faaborg, Rudkøbing, Marstal og Ærøskøbing. Det var mere end 1/3 af al sejlskibstonnage i Danmark. Læg dertil alle de erhverv, træskibsværfter, rebslagere, riggere, sejlmagere og skibsprovianteringer, der skulle til for at holde skibene i drift – ja så tegner der sig et billede af, hvor centralt havet har været for egnen og dens befolkning.

I dag står der også maritimt liv malet ud over hele det blå og grønne øhav. Men skonnerterne, barkentinerne, galeaserne har alle måttet forlade scenen til fordel

for armadaen af fritidsbåde. Alle fritidssejlere har været i – eller kommer til – farvandet mellem Langeland og Helnæs Bugt. Det er selvfølgelig en påstand, men mon ikke der er noget om snakken. Man hører i hver fald ofte sejlere tage afsked med hinanden med ordene: Vi ses i det sydfynske.

Vi starter vores gensyn med øhavet i skipperbyen Marstal, tager et ophold ved en Turbøje eller to undervejs og besøger Drejø, Hjortø og Skarø for at slutte af i Svendborg og der lægge nye planer for den videre færd. ■

PÅ GENSYN I DET SYDFYNSKE

TEKST: Frank Flemming Pedersen

FOTO: Frank Flemming Pedersen, Nadja Olsen, Bjørg Kiær, Sammenslutningen af Danske småøer

Efter fire dage i Marstal er det blevet tid til opbrud. Der er provianteret og gjort klar til en kort men meget smuk tur til Svendborg. Vi har tiden for os, og planen er at besøge øerne Drejø, Hjortø og Skarø på vejen.

På vores vej ud af lystbådehavnen i Marstal lægger vi de farverige badehuse på Eriks Hale bag os. Området har vi ofte besøgt under vores ophold. Badestranden er et trækplaster for vandhunde og badehusene, der for nogles vedkommende – har stået der i snart 100 år, udgør en idyllisk kulisser.

Vi passerer værftet og husker lige på byens maritime rødder, som repræsenterer sig med skonnerten Bonavista og

coasteren Samka. Bonavista er bygget i Marstal i 1914 af skibsbygmester Ludvig Johansen, og dens søsterskib er den legendariske 'Fulton'. Bonavista er en af Marstalflådens talrige Newfoundlandsskibe, der fragtede klipfisk ud af Newfoundland til lande som Spanien, Grækenland, Italien og især Portugal. M/S Samka er bygget på H. C. Christensens Stålskibsværft i Marstal i 1956, som en af en serie på 20 såkaldte Carolinere, som værftet byggede i 1950'erne. Carolinere er et levende monument over en tid, hvor den danske handelsflådes småskibe var livsnerven i transporten mellem landsdelene. Den markerer også et goddag til motorskibet og et farvel til de gamle sejlforende fragtskibe.

Vi kigger mod bagbord og kipper med

flaget for Marstal Maritime Museum, som er et af Danmarks fine museer, der har specialiseret sig i at fortælle historien om vores søfart. Museet råder over mere end 200 skibsmodeller og alskens eksotiske effekter, som Marstals søfolk gennem tiderne har bragt med hjem fra deres lange rejser. Et besøg værd for både voksne og børn.

DREJØ

Vi har sluppet Ærø og har sat kursen mod Drejø, hvor vi vil gøre et stop. Udtrykket "øen midt i verden" dukker gerne op i forbindelse med Drejø, hvilket skyldes, at øen ligger med lige stor afstand til Ærø, Fyn og Tåsinge. Drejøs nye havn er pænt besøgt i højsæsonen, og de 40 gæstepladser er hurtigt belagt, særligt hvis man ankommer sidst på dagen. Men der er gode og attraktive ankerpladser uden

6

7

8

9

10

11

12

for havnen. Her ved middagstid, hvor vi anduver, er der plads. Og der er godt liv på havnen og mangan en frokost indtages ved de fine bordebænkesæt. Livet leves i de danske havne.

Vi har nappet et par klemmer undervejs og er nu mere optaget af at indtage øen på vores cykler. Drejø er en aflang, øst-vestvendt dobbeltø forbundet med et drag, kaldet Drejet. På den østlige og største del ligger Drejø By med smukke bindingsværkshuse, selvom det meste af byen nedbrændte 1942. Mange fund fra stenalderen tyder på, at Drejø var beboet allerede for ca. 8.000 år siden. I dag er der blot omkring 70 øboere, som holder gang i det lille samfund.

Vi er på cyklerne, og vores første stop er øens kirke, der rummer et par interessante historier.

Det var 13 bønder, der byggede Drejø Kirke i 1535 – altså året før den officielle reformation i Danmark. Derved blev Drejø Kirke den første protestantiske kirkebygning i Danmark og i verden faktisk. Overleveringen fortæller, at Drejøboerne på den tid sejlede i kirke i Ærøskøbing. Det var i den forbindelse, at et dåbselskab druknede på vej til kirke, hvilket var årsagen til, at de 13 bønder besluttede at bygge deres egen kirke.

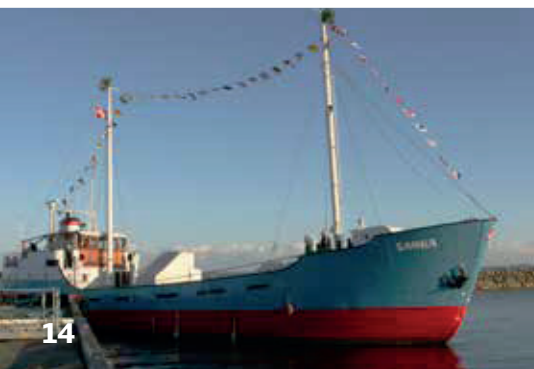
Mange steder i Danmark ligger landsbykirken helt centralt i byen, men ikke på Drejø. Her er den placeret lidt afslået syd for Drejø By. Denne placering skyldes – fortælles det – at, da man var klar til at bygge kirken på en fremtrædende og synlig plads i øens lille, stråttækte by, blev alt byggematerialet over natten

flyttet ned til et mosehul. Tilbage igen blev det båret. Men det samme skete natten efter og natten efter igen, indtil en af gårdmændene havde drømt, at der nede ved mosen var begravet et sort kors. Det var samme gårdmand, der ville blive nabo til kirken oppe i byen, og som ikke var synderlig begejstret ved tanken om en kirkegård som nabo. Derfor ligger kirken nu nede i et hul.

Vi er nået det yderste, vestlige punkt, hvor den smukke udsigt nydes, mens digesvalerne akrobatisk bolttrer sig langs de stejle lerskænter. Netop det fine ler, var baggrunden for etableringen af et teglværk sidst i 1800-tallet. Eneste spor af denne produktion er nu nogle mursten på stranden. På vores vej hertil passerede vi Drejet, det smalleste sted på Drejø, hvor vi fra vejen kan observere fugleli-

13

14

15

16

17

18

19

vet på strandene. Man kan også få et godt fuglekig fra udsigtstårnet ved Nørresø, som er resultatet af et naturgenopretningsprojekt, som har hævet vandstanden på et 19 ha stort område. Det initiativ nyder dyrelivet rigtig godt af – og det gør naturelskere selvfølgelig også.

Dagen går på hæld. Roen sænker sig over havnen. En ny dag og nye oplevelser venter.

HJORTØ

Indrømmet! Hjortø er ikke den store turistmagnet. Men derfor kan man godt få nogle dejlige timer på den lille ø, der dækker et areal på 0,90 km² og i 2019 havde 7 faste beboere. Der er ingen butikker og ingen spisesteder, så det er allerede nu mere end antydnet, at man kommer til Hjortø for roens og naturens skyld. En vandretur på øen er

interessant. Og måske møder man den sjældne klokkefrø eller havørnen og de mange gæs. Man ser vand, hvorhen man kigger, for man er aldrig mere end nogle få hundrede meter fra vandkanten.

Vi starter vandreturen ved havnen og følger vejen op til byen, hvor vi holder til højre forbi det lille mejeri. Her i Hjortø by lå oprindeligt fire gårde. Den ene blev delt i to omkring år 1800, og det er disse fem slægtsgårde, der ejer landbrugsjorden på øen. I 1917 hærgede en brand og to at gårdene flyttedes efterfølgende længere ud på øen. På vej ud af byen passerer vi skolen, som opførte i halvfjerdserne, da øen fik færgeforbindelse til Svendborg.

Lige efter skolen er vi på vej op i højderne. Vi er nået øens højeste punkt, hvor vi kan se vand til alle sider. Fra dette udsigtspunkt 5 m over havet, kan vi se

Skarø, Fyn og Tåsinge og mod syd Ærø, der har lagt beslag på hele horisonten. Vi fortsætter og tager et sving til venstre mod møllen og er snart ved stranden. Herfra er det et fint kig til Skarø, som vi forlod for ikke så længe siden. Ved Gråstene går vi gennem leddet på marken. Vi tager os i agt for kvæget, der går og græsser fredeligt, og fortsætter til vi kommer ud af byen ved forsamlingshuset. Den fine lille tur slutter vi af på det lille museum på havnen, hvor der vanker is.

SKARØ

Vi er i båden igen, for vi har sat næsen op efter et frokostophold ved Danske Tursejlers Turbøjer ved Skarø. Og ganske rigtig finder vi Turbøjer og udvælger os én at fortøje ved. Det var nu ikke fordi turen på Hjortø gjorde os svedige, men en forfriskende dukkert inden frokosten er altså for fristende.

20

21

22

23

24

25

Mens vi tørrer og gør måltidet parat kigger vi ind på den flade ø. Lige knap 2 km² og ca. 30 indbyggere kan Skarø præstere. Skov må man kikke langt efter. Faktisk helt tilbage til 1700-tallet, hvor de sidste træer måtte lade livet, da Østerhoved blev opdyrket. Også her er der fyldt pænt op i havnen. Færgen Højestene, der 4-5 gange dagligt penduler mellem Svendborg, Skarø og Drejø, sætter i en lind strøm endagsgæster af på det populære udflugtsmål. Øen er da også kendt for gode spisesteder med ø-specialiteter, gourmet-is og Love In musikfestival, og det er da noget der trækker folk til fra nær og fjern.

Men naturen er også et stort aktiv for øen. En vandretur øen rundt bringer de ihærdige ud til Skarø Odde, hvor vade-fuglene yngler. Derfor ingen adgang fra 1. marts til 15. juli. Også mod syd på Kalveodde er der fugleliv, og mere end

50 arter er set omkring Skarø. Mod vest lå tidligere Kreuers Bro, som var stedet, hvor de afdøde Skarøboere sejlede ud på deres sidste jordiske rejse til Drejø, hvor de kunne begraves. Først omkring år 1900 fik øen eget kapel, så kirkegængerne ikke var nødsaget til at tage turen til Drejø for at høre præstens ord. Kommer man til Skarø i begyndelsen af juli, så kan man glæde sig over Love In musikfestivalen, som de senere år har spredt glade toner over øen.

SVENDBORG

Vi pakker beskojterne væk, bryder op og sætter kursen mod Svendborg, hvor vi vil slå os ned et par dage. Vi har været på disse kanter før, og det er altid alle mand på dæk, når vi tager turen ind i Svendborgsund. Der kan være endog meget trafik på disse kanter, så en vis årvågenhed er passende. Men der bliver da tid til at kaste misundelige blikke op

mod de pragtfulde villaer, der blomstrer på begge sider af sundet. Svendborgsundbroen dukker op, og snart synges der traditionen tro med på Sebastians "Du er ikke alene", som en hyldest til de mange lystsejlere, der boltrer sig i dette farvand.

Snart nærmer vi os den populære lystbådehavn ved Jessens Mole og bliver mødt af en af havnens RIB-både, der guider os på rette plads i havnebassinet. En velkomst og en service som vi sætter pris på. Det er blevet tid til at puste ud. Svendborg er en livlig by med masser af seværdigheder, shoppingmuligheder og andre oplevelser. Vi tager en dyb indånding, og glæder os til at tage fat på denne del af turen også.

Denne gang nåede vi det, vi havde sat os for. Men om vi fik set det hele eller det meste, ved vi ikke. Måske vi har noget til gode. Men så må vi jo vende tilbage. ■